

แนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียน
โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์

THE GUIDELINES FOR MANAGEMENT TO SUPPORT THE DESIRABLE
CHARACTERISTICS OF LEARNING ENTHUSIASM BY USING 4 IDDHIPADA
FOR STUDENTS OF KHAMTHIENGANUSSORN SCHOOL

1.กฤติ กิตติธารยังกูร; 2.พระครูวิฑิตศาสนาทรร, 3.ชาลี ภัคดี

1.Kritti kittitarayungkoon, 2.Phrakhruvititsasanatorn, 3.Chalee Pakdee

สังกัด 1., 2., 3.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Affiliation 1., 2., 3.Faculty of Education Mahamakut Buddhist University

Corresponding Author E-Mail : yeemxyooj@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นแบบเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียนโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ 6 คน ผู้ถูกสังเกตพฤติกรรม 6 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 และผู้เข้าร่วมสนทนา 8 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่แนวทางการสังเกตพฤติกรรม แนวทางการสัมภาษณ์ และกรอบคำถามการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนได้พัฒนาความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ ส่งเสริมให้สามารถอยู่ร่วมกันตามกระบวนการประชาธิปไตย ส่งเสริมครูให้สร้างองค์ความรู้จัดการเรียนการสอนเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ พัฒนาระบบสารสนเทศเชื่อมโยงทุกฝ่ายงาน และพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มาโรงเรียนเข้าตั้งใจเรียน สมานิสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมี ศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จมาพบปะนักเรียน ช่วยให้ใฝ่เรียนรู้ได้ โรงเรียนมีครูครบทุกกลุ่มสาระ มีแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีและงบประมาณเพียงพอ มีหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกมาสนับสนุน มีสถานที่คับแคบ มีมลภาวะทางอากาศและเสียง มีภาระงานพิเศษมากและนักเรียนบางคนมีวุฒิภาวะไม่พร้อมต่อการเรียน

2. แนวทางการบริหารจัดการดังนี้ ถอดหลักธรรมอิทธิบาท 4 เป็นกิจกรรมที่ผ่านการตรวจสอบแล้วและต้องขับเคลื่อนโดยฝ่ายบริหารอย่างต่อเนื่อง สามารถจัดกิจกรรมเสริมในชั้นเรียน พักเที่ยงหรือหลังเลิกเรียน โดยใช้สื่อสารคดี ภาพยนตร์แบบ soundtrack คาราโอเกะ อ่านหนังสือ แสดงบนเวที วาดภาพระบายสี เล่นกีฬา และพัฒนาครูให้เขียนแผนการสอนแบบ Active learning

คำสำคัญ: 1.การบริหารจัดการ; 2.อิทธิบาท 4; 3.คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ABSTRACT

The objective of this research were: 1) study management to support desirable characteristics in learning enthusiasm for students of Kamthienganusorn School 2) study management guidelines to support desirable characteristics in learning enthusiasm by using 4 Iddhipada for students of Khamthienganusorn school. There were 3 groups of informants; 1) 6 interviewees 2) 6 behavior observed students 3) 8 discussion participants. The tools used for collecting data were 1) Behavioral Observation Guideline 2) Interview Guideline 3) Group Discussion Guideline. Data were analyzed by thematic analyzed method.

The results showed that:

1.Schools developed the ability to read, write, think critically, and encourage coexistence in accordance with the democratic process, encourage teachers to create the knowledge for teaching focus on students, develop an information system to connect all departments, and found that most students come to school in the morning, intend in the class. Meditation, modern media technology, successful alumni meeting students can encourage the students to learn. There were teachers for all subject groups, sources of learning, technology and sufficient budget. There were various external agencies to support. The place of school was narrow. There was air and noise pollution. There was a very special workload and some students were not ready to study.

2. The guidelines following; transforming the principles of 4 Iddhipada into the activities which had been checked and proofed. The activities must be continuously acted by the director, and can be organized in class, lunch break or after school by using the media of documentary, soundtrack movies, karaoke, reading books, performing on stage, drawing and painting, playing sports. And developing teachers to write active learning lesson plans.

Keywords: 1.administration; 2.4 Iddhipada; 3.desirable characteristics

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พุทธศักราช 2545 หมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ภาระงานการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม ภาระงานการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทั้ง 3 มาตราที่ได้ยกมาข้างต้นนั้น จะ

เห็นได้ว่าเป็นการมุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ไม่ใช่ให้ความสำคัญแต่เพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องบูรณาการในทุก ๆ ด้าน อีกทั้งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง กล่าวคือต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่นความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยผสมผสานความรู้ให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) การให้ความสำคัญกับความรู้มากกว่าคุณธรรม ก็เสมือนกับว่าหาอาวุธและวิธีในการทำลายที่แนบเนียนให้ ดังนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้ให้ความสำคัญกับด้านคุณธรรม จึงกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะให้เกิดมีในตัวผู้เรียน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 8 ประการ การที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้สามารถทำได้หลากหลายวิธี ตัวอย่างเช่น จิราภรณ์ ศรีบุรี (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้นาฏประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรรอรัญยาธิ กลางคาร (2555) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และวารุณี ทีนา (2555) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการเรียนรู้มีความสุขของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนที่สังกัดในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียน ได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560

โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ตั้งอยู่ในตัวเมืองเชียงใหม่ นับเป็น 1 ใน 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดการเรียนการสอนระดับประถมที่มีนักเรียนเป็นจำนวนมาก เป็นสถานศึกษาที่เป็นความคาดหวังของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาเพื่อจะปูพื้นฐานด้านวิชาการมุ่งหวังจะสอบเข้าไปศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างเช่นโรงเรียนยุพราชวิทยาลัยและโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ จากการศึกษาข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้านต่าง ๆ ปรากฏว่ามีระดับผลการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่งผลกระทบต่อความคาดหวังของผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ผลการเรียนต่ำที่มีผลกระทบต่อระดับโรงเรียน ทำให้ผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่นที่จะส่งบุตรหลานของตนเองเข้ามาศึกษาในโรงเรียนนั้น ๆ เมื่อผู้ปกครองสามารถเลือกที่จะส่งบุตรหลานของตนเข้าศึกษาต่อ ต้องเลือกโรงเรียนที่ตนเองมีความเชื่อมั่นในด้านการบริหารจัดการการวางแผนด้านการเรียนการสอนเป็นอย่างดี (ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ, 2562)

การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและผู้ปกครองจำนวน 15 คน ช่วงเดือนมิถุนายน พุทธศักราช 2564 ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่านักเรียนยังขาดใฝ่เรียนรู้ และไม่ได้เรียนหนังสือโดยใช้ความเพียรพยายามอย่างเต็มศักยภาพ เมื่อนักเรียนมีแต่รับความรู้จากครูฝ่ายเดียว ไม่มีสมรรถนะที่จะเรียนรู้เองได้ อาจไม่เพียงพอสำหรับการศึกษาในยุคนี้ที่เต็มไปด้วยการแข่งขันต่าง ๆ นานา ประกอบอาชีพในสาขาที่ตนไม่ได้จบมา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้หลากหลายแขนงความรู้ เพราะครูก็ไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ อย่างแท้จริง ครูเป็นเพียงผู้เคยสัมผัสหรือมีประสบการณ์มาก่อน การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ครูจึงเป็นเพียงพี่เลี้ยงคอยแนะนำ เป็นเพียง

โค้ชเท่านั้น (สมศักดิ์ บุญปู, 2554) ในพระพุทธศาสนาจึงมีคำกล่าวที่ว่า “ตุมเหติ กิจจํ อาตบปิ อุกขาตาโร ตถาคตา” นักเรียนจึงต้องพยายามด้วยตัวเอง แม้แต่พระตถาคตเจ้าก็เป็นเพียงผู้บอกหนทางเท่านั้น การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนต้องหมั่นศึกษาใฝ่เรียนรู้ ขวนขวายแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเองอยู่เสมอ โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์แม้จะมีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เช่นห้องสมุด ห้องเทคโนโลยีสารสนเทศ(ห้องคอมพิวเตอร์) ห้องประวัติแม่นายคำเที่ยง ห้องไหว้พระสวดมนต์ ห้องแสดงผลงานความภาคภูมิใจของโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ดังกล่าวเหล่านี้ นักเรียนเข้าไปแสวงหาความรู้หรือค้นคว้าก็ต่อเมื่อครูประจำวิชาที่เกี่ยวข้องพาไปเท่านั้น นักเรียนไม่ได้เข้าไปเรียนรู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยความสมัครใจหรือโดยความอยากเรียนรู้แต่ประการใด แม้จะมีแหล่งเรียนรู้ที่คอยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ดังกล่าว แต่ทางโรงเรียนยังไม่มีรูปแบบหรือแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมแน่นอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้ศึกษาจึงได้นำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้ ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ฉันทะจะเป็นตัวกำหนดเป้าหมายปลายทางให้ชัดเจน วิริยะเป็นตัวกำลังขับเคลื่อน จิตตะเป็นตัวควบคุมให้ตรงต่อเป้าหมาย ส่วนวิมังสาเป็นตัวเลือกเฟ้นวิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาคืออิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียนโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ โดยอ้างอิงจากสุวดี ผลงาม (2546) และพระครูพิศาลธรรมานุวัตร (สมนึก เตชธมฺโม) (2563) ที่มีการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารการจัดการ ทำให้นักเรียนมีความรู้และทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนนำพาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จทางด้านการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน สร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้หลักธรรมะในพุทธศาสนา การวิจัยนี้เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนโรงเรียนคำเที่ยงว่าเป็นอย่างไรและเพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียนโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ว่าควรเป็นเช่นไร ซึ่งผลท้ายที่สุดแล้วได้แนวทางที่จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนใฝ่เรียนรู้มากยิ่งขึ้น เมื่อนักเรียนมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ก็จะสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ มากมายที่มีในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียนโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้ให้การสัมภาษณ์ โดยมีเกณฑ์การเลือกคือ 1. เป็นผู้ทำงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง 2. พร้อมรับทราบปัญหาและพร้อมให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหามากที่สุด ในที่นี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 4 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1 คน 2) กลุ่มผู้ถูกสังเกตพฤติกรรม ได้แก่ ตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 6 คน 3) กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนา

ใช้เกณฑ์การเลือก คือผู้ที่สามารถให้ข้อมูลด้านหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการบริหารจัดการ การศึกษา ในที่นี้ได้แก่ ผู้บริหาร ตัวแทนคณะครู ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาซึ่งทุกคนล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวทางการสังเกตพฤติกรรม
2. แนวทางการสัมภาษณ์
3. กรอบคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม

การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ หลักธรรมอิทธิบาท 4 สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของโรงเรียน และแนวทางการออกแบบกรอบ การศึกษาเอกสาร กรอบการสังเกตพฤติกรรม กรอบการสัมภาษณ์ และกำหนดกรอบคำถามสำหรับ สนทนากลุ่ม
2. ออกแบบแนวทางการสังเกตพฤติกรรม แนวทางการสัมภาษณ์ และกรอบคำถามสำหรับการ สนทนากลุ่ม
3. นำเครื่องมือไปตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งเป็นการหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและ โครงสร้างของเครื่องมือ จากนั้นนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ

ผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนโรงเรียน คำเที่ยงอนุสรณ์ ผลการศึกษาพบว่า
 - 1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน พบข้อเสนอแนะประกอบด้วย
 - 1.1.1 ควรเน้นการพัฒนาความสามารถในการอ่าน เขียน สื่อสารและคิดคำนวณ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ การอภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น
 - 1.1.2 ควรมีวิธีการหลากหลายและต่อเนื่องสำหรับการแก้ปัญหาของนักเรียน ส่งเสริม ให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันในระดับหน่วยงานหรือสถาบันอื่น ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึก ทักษะต่าง ๆ ส่งเสริมครูให้พัฒนาตนเองสร้างองค์ความรู้ที่จะนำมาส่งเสริมนักเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้มีการจัด การเรียนการสอนเน้นนักเรียนเป็นสำคัญที่มีกระบวนการอย่างชัดเจน
 - 1.1.3 ควรพัฒนารูปแบบสารสนเทศ การดำเนินงานอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงทุกฝ่าย งาน การสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลพบว่ามีบางประเด็นที่นักเรียนปฏิบัติเกือบจะเหมือน ๆ กันคือ การมาโรงเรียนในเวลาเช้าและการเรียนในห้องเรียน
 - 1.2 การสัมภาษณ์ฝ่ายบริหาร คณะครู และผู้ปกครอง ได้ข้อสรุปว่าควรมีกิจกรรมทำสมาธิ ซึ่งมีส่วนส่งผลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ทั้งอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในโรงเรียนมีส่วนช่วยให้นักเรียนใฝ่เรียนรู้มากขึ้น การเชิญศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ มา พบปะนักเรียนปลูกใจให้นักเรียนมีฉันทะใฝ่เรียน

1.3 การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่านักเรียนมาโรงเรียนแต่เช้า เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

1.4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนพบว่าโรงเรียนมีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในด้านการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ กัน จึงนำไปสู่การกำหนดเป็นกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ 4 กลยุทธ์คือ 1) ตระเตรียมอุปกรณ์วัสดุสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้คณะครูแต่ละสาระการเรียนรู้อื่น 2) เชิญวิทยากรเข้ามาจัดการเรียนการสอนหรือแนะแนว โดยทางโรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุน 3) ปรับปรุงห้องเรียนให้มีคุณภาพโดยการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก 4) ให้ครูประยุกต์ใช้สื่อ เกมเทคโนโลยี แอปพลิเคชันต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้หลักธรรมอริยบท 4 สำหรับนักเรียนโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ สรุปตามลำดับ ดังนี้ 1) นำหลักธรรมอริยบท 4 มาถอดออกเป็นรูปธรรมในรูปแบบของกิจกรรม 2) กิจกรรมนั้นต้อง ขับเคลื่อนโดยผู้บริหารสถานศึกษา ให้เกิดกระบวนการระเบียบวาระแห่งชาติในสถานศึกษา 3) กิจกรรมนั้น ๆ ต้องได้รับการตรวจสอบหาประสิทธิภาพก่อนว่าสามารถให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะดังกล่าวได้หรือไม่ 4) กิจกรรมนั้น ๆ ต้องเป็นกิจกรรมต่อเนื่องและปฏิบัติทุกวัน กิจกรรมชั่วคราวไม่สามารถที่จะให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ได้ 5) สามารถจัดกิจกรรมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น ช่วงเวลาพักเที่ยง แม้แต่ในเวลาเรียนในชั้นเรียน และควรเป็นนักเรียนกลุ่มเดียวกัน 6) กิจกรรมควรจัดบูรณาการบางกลุ่มสาระที่เข้ากันได้ 7) กิจกรรมเพื่อการใฝ่รู้ในช่วงเวลาว่าง ช่วงพักเที่ยงหรือเวลารอผู้ปกครองได้แก่ (1) เปิดสารคดีหรือภาพยนตร์ที่เป็นแบบ soundtrack (2) ฟังนักเรียนร้องคาราโอเกะเพื่อฝึกฝนการอ่านคำศัพท์ภาษาไทย (3) กิจกรรมอ่านหนังสือ (4) การแสดงบนเวที (5) การวาดภาพพระบายสี (6) การเล่นเกม เมื่อทำกิจกรรมแล้วสรุปวิเคราะห์ออกมาเป็น mind map 8) พัฒนาครูให้เขียนแผนการสอนแบบ Active learning ที่มีกิจกรรมที่ให้นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่าน กระตือรือร้นในการเรียน และกล้าแสดงออก เพราะกิจกรรมในห้องเรียนจะเสริมสร้างให้เกิดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ได้ดี

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยใช้หลักธรรมอริยบท 4 สำหรับนักเรียนโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ พบประเด็นอภิปราย ซึ่งผู้ศึกษาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การศึกษาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ โดยศึกษาวิเคราะห์เอกสารรายงานผล การประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: Sar 2563-2564) แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564-2565 รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก : ผลการประเมิน SAR ภายใต้สถานการณ์ COVID – 19 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2564) ของโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ พบว่าโรงเรียนมีจุดเด่นของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยได้ดำเนินงานต่าง ๆ สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์, 2563) มีผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับ ดีเลิศ มีผลการประเมินคุณภาพภายนอก ผลการประเมิน SAR ภายใต้สถานการณ์ COVID – 19 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2564 อยู่ในระดับดี (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2564) ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนคำเที่ยง

อนุสรณ์เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีวัฒนธรรมองค์กรในการปฏิบัติงาน เป็นที่มออย่างชัดเจน ดังที่ มงคลชัย วิริยะพินิจ (2554) กล่าวว่าการจัดองค์กรหรือหน่วยงานให้เป็นระบบ มีการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม ส่งผลให้ การปฏิบัติงานขององค์กรสำเร็จลุล่วงสัมฤทธิ์ผล อีกทั้งโรงเรียนมีการวางแผนจัดทำโครงการต่าง ๆ สำหรับฝ่ายงานบริหารงานวิชาการไว้เพื่อจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน ดังนั้น นักเรียนจึงมีโอกาสมที่เรียนรู้อประสบการณ์จากกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ จึงทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ทั้งนี้จากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2563 พบว่าโรงเรียนยังมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคือการอ่าน เขียน สื่อสาร และคิดคำนวณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในการเรียนรู้ ความแตกต่างทางพื้นฐานการศึกษา ครอบครัว ตลอดถึงชุมชนที่อยู่อาศัย ซึ่งสอดคล้องกับ เขียน วันทนิยตระกูล (2547) ที่กล่าวว่าพื้นฐานทางค่านิยม การเลี้ยงดู การศึกษามีส่วนทำให้นักเรียนมีความแตกต่างกันในการเรียนรู้ ประเด็นถัดมาคือครูต้องได้รับการพัฒนาอบรมให้มีสมรรถนะเพียงพอที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้ เพราะปัจจุบันเป็นยุคเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และประเด็นสุดท้ายคือการพัฒนาาระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทุกฝ่ายงานสามารถเข้าใช้งานได้อย่างรวดเร็วและสะดวกเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายจำนวน 6 คน พบว่านักเรียนทั้ง 6 คนนี้มีการปฏิบัติเกือบเหมือน ๆ กันคือการมาโรงเรียนเช้าและการเรียนในชั้นเรียน จากการสังเกตได้พบว่า นักเรียนมาถึงโรงเรียนก่อน 07.30 น. มีเวลาไปฝึกซ้อมวงโยธวาทิต และเล่นกับเพื่อน ๆ ก่อนจะทำกิจกรรมหน้าเสาธง นักเรียนกลุ่มนี้มาโรงเรียนเช้าอาจเป็นไปได้ว่าบ้านอยู่ไม่ห่างจากโรงเรียนมากนัก หรือผู้ปกครองมาส่งเช้าเพื่อจะได้เดินทางไปทำงานต่อ หรืออาจจะนั่งรถรายเดือนซึ่งต้องออกจากบ้านตรงตามเวลาที่รถมารับ แต่ผู้ศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจคือนักเรียนส่วนใหญ่เมื่อมาถึงโรงเรียนแล้วไม่ได้ทำกิจกรรมอะไรนอกจากรอเวลาเข้าแถวทำกิจกรรมหน้าเสาธง การมาถึงโรงเรียน 06.30 น. และ 07.50 น. ก็ไม่แตกต่างกัน เพราะโรงเรียนค่าเทอมอนุสรณ์ไม่มีกิจกรรมให้นักเรียนต้องมาทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนหรืออาคารต่าง ๆ ในตอนเช้าเหมือนกับโรงเรียนรอบนอกหรือบนถิ่นทุรกันดารที่มีการจัดทำทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนเป็นกลุ่มสี่ การทำเวรกลุ่มสี่ตามบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียนนั้น หากมองในมุมมองของนักเรียนก็ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่าย แต่ถ้ามองในแง่ของการฝึกฝนการทำงานเป็นทีมที่ดี ในแง่ของการดูแลรักษาความสะอาดที่ดี จัดได้ว่าเป็นการฝึกฝนทักษะที่นักเรียนสามารถจะนำไปใช้ได้จริงที่บ้านของนักเรียนเอง ดังที่ นิดดา หงษ์วิวัฒน์ (2553) กล่าวว่า ควรให้ลูกได้ฝึกเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งบางอย่างก็ได้รับประสบการณ์มาจากสถานศึกษา ไม่จำเป็นต้องต้องพร่ำสอนแล้ว ๆ เล่า ๆ อาจทำให้ลูกเบื่อหน่ายต่อการพร่ำสอนได้ ดังนั้น หากโรงเรียนมีกิจกรรมเพิ่มขึ้นมาให้นักเรียนที่มาถึงโรงเรียนเช้าได้เข้าร่วมปฏิบัติ ก็อาจทำให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยไม่ทิ้งเวลาให้สูญไปเปล่าประโยชน์ ดังที่เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) กล่าวว่าการบริหารเวลาเพื่อสู่ความสำเร็จนั้นเริ่มต้นด้วยการที่ไม่ปล่อยให้เวลาหมดไปโดยไม่ทำอะไร ๆ เลย ดังนั้น โรงเรียนควรมีกิจกรรมเพิ่มขึ้นมาให้นักเรียนได้เลือกอย่างหลากหลายอย่างเป็นกิจลักษณะ เพราะปัจจุบันมีแต่กิจกรรมของวงโยธวาทิตที่ให้นักเรียนในชมรมเท่านั้น ซึ่งนักเรียนหลาย ๆ คนก็ไม่ได้ชอบหรือถนัดทางด้านดนตรีแต่อย่างใด

การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายบริหาร ครู และผู้ปกครองพบว่า มีบางประเด็นที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมีความเห็นตรงกันคือเรื่องสมาธิ เพราะมองเห็นว่าเป็นสิ่งที่นักเรียนจะต้องมีในขณะที่เรียนอยู่ในชั้นเรียน ผู้ให้การสัมภาษณ์ทุกคนล้วนแต่ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนมาทุกคน แม้แต่ผู้ปกครองที่ให้การสัมภาษณ์ก็เป็นครูชำนาญ ดังนั้น จึงทราบดีว่านักเรียนจะต้องมีสมาธิในการเรียนจึงจะเรียนได้อย่าง

เข้าใจ ประเด็นถัดมาคือเรื่องของสื่อเทคโนโลยี โดยที่ผู้ให้สัมภาษณ์มองเห็นว่าเป็นประโยชน์ในยุคปัจจุบัน ซึ่งสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในสิ่งที่เรียน ดึงดูดและเรียกร้องความสนใจของนักเรียนได้ เพราะเทคโนโลยีสามารถนำเสนอได้ทั้งภาพ เสียง วิดีโอ มากกว่าหนังสือธรรมดาที่ไม่มีความเคลื่อนไหว อีกทั้งยังสามารถโต้ตอบ และตอบสนองกับผู้เรียนด้วย จึงเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสามารถเรียกร้องความสนใจของนักเรียนได้ (กฤติ กิตติธารยังกูร, 2553) ในยุคปัจจุบันนักเรียนมีอุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่นโทรศัพท์มือถือที่สามารถเข้าถึงแหล่งสื่อในโลกโซเชียลได้อย่างรวดเร็ว ทำให้นักเรียนไม่สนใจจะอ่านหนังสือปกติ หากต้องการจะอ่านก็สามารถอ่านจากโทรศัพท์มือถือได้ จึงทำให้เทคโนโลยีมีบทบาทต่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียน และประเด็นสุดท้ายคือการเชิญศิษย์เก่าของโรงเรียนซึ่งประสบความสำเร็จทางการงานต่าง ๆ มาพูดเล่าประสบการณ์ให้นักเรียนฟัง เพื่อจะได้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นใฝ่เรียนรู้ขึ้นมาได้ เพราะนักเรียนได้เห็นตัวอย่างจากศิษย์เก่าซึ่งจบจากโรงเรียนเดียวกันนี้ไป อาจทำให้เกิดแรงบันดาลใจ (Inspiration) กระตือรือร้นขึ้นมาได้ เพราะมองเห็นเป้าหมายหรือหนทางที่ตนจะเดินก้าวไป ดังที่ พศิน แดงจวง (2563) กล่าวว่า เมื่อครูมีการพูดกระตุ้นให้นักเรียนมองเห็นภาพอนาคตของตนเองแล้ว นักเรียนแม้จะดื้อสัปปานใดก็ตาม ก็จะมองหาหนทางและนำพาตนเองไปถึงจุดนั้นด้วยตัวของนักเรียนเอง ในฐานะเป็นครู จึงมีหน้าที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจให้มองเห็นทางที่จะก้าวเดินต่อไปข้างหน้า ดังคำกล่าวของ วิลเลียม อาร์เธอร์ วอร์ด (แจ็ก แคนฟิลด์ และมาร์ก วิกเตอร์ แอนเซน (บัญญัติ สุวรรณานนท์, ผู้แปล), 2547) ที่ว่าครูธรรมดาทั่วไปจะบรรยายให้ศิษย์ฟัง ครูที่ดีจะอธิบาย ครูที่ดีมากจะสาธิต ครูที่ดีพิเศษจะให้แรงบันดาลใจลูกศิษย์ จะเห็นได้ว่าการพูดให้เกิดแรงบันดาลใจนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เมื่อนักเรียนเกิดแรงบันดาลใจ และมีความมุ่งมั่นอยากรู้ในเรื่องนั้น ๆ แล้ว นักเรียนก็จะคิดหาวิธีการที่จะก้าวไปให้ถึงจุดนั้นด้วยตัวของนักเรียนเอง

การศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมีจุดแข็งคือมีครูครบทุกกลุ่มสาระและเป็นครูที่มีประสบการณ์มาสมควร เพราะโรงเรียนคำเที่ยงเป็นโรงเรียนใหญ่อยู่ใจกลางเมืองครูส่วนใหญ่มาจากการย้ายเข้ามาจากรอบนอก จึงเป็นครูที่มีประสบการณ์การสอนมาพอสมควร และเนื่องด้วยตั้งอยู่ในเมืองจึงเพียบพร้อมด้วยเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ที่หาได้ง่าย มีงบประมาณเพียงพอซึ่งได้มาจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมีจุดแข็งที่เป็นข้อได้เปรียบสำหรับการบริหารจัดการการเรียนการสอน แต่ในขณะเดียวกันโรงเรียนก็มีจุดอ่อนคือมีพื้นที่บริเวณที่จำกัด อาคารคับแคบ การจัดการเรียนการสอนนอกห้องเรียนโดยใช้สนามจึงไม่สะดวกเท่าที่ควร ประกอบกับอยู่ติดถนนซึ่งมีรถวิ่งสัญจรอยู่ตลอดเวลาจึงเกิดมลภาวะทางอากาศและทางเสียงรบกวน อีกทั้งครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนจำนวนมากเช่นงานอนามัย งานโภชนาการ เป็นต้น อีกทั้งเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมือง ใกล้กับหน่วยงานของรัฐและเอกชน นโยบายต่าง ๆ จึงมีมาถึงโรงเรียนไม่ขาดสาย ทั้งนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่ขอความร่วมมือมา อีกทั้งโรงเรียนคำเที่ยงเป็นโรงเรียนเก่าแก่ จึงมีชมรมผู้ปกครอง ศิษย์เก่า สมาคมต่าง ๆ ที่เคยศึกษา เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน คอยหาทรัพยากรมาสนับสนุนให้ทางโรงเรียนใช้สำหรับจัดการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมีทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะถูกนำมาหลอมรวมกำหนดเป็นกลยุทธ์เพื่อใช้พัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียนโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ การสนทนากลุ่มโดยมีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนา ส่วนใหญ่จะเน้นไปที่ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักธรรมทางพุทธศาสนากับการบริหารจัดการการเรียนการสอน โดยที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปปรับใช้ในการ

บริหารจัดการการศึกษา อาจเป็นเพราะมองเห็นว่าพระพุทเจ้าศาสดาของศาสนาพุทธใช้หลักการบริหารจัดการองค์กรที่ได้ผล ทำให้พุทธศาสนาสามารถนำสืบต่อกันมา 2,500 กว่าปี ซึ่งถือว่าค่าสอนในพุทธศาสนาเก่าแก่กว่าหลักการทฤษฎีด้านบริหารทางตะวันตก การบริหารงานตามหลักพุทธวิธีบริหาร พระพุทธเจ้ายึดหลักธรรมาธิปไตยเป็นสำคัญด้วยเหตุผลว่าผู้บริหารต้องใช้ธรรมเป็นหลักในการบริหาร (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549) อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญยังให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการนำหลักธรรมอริยบท 4 ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการการเรียนรู้ของนักเรียนโดยถอดหลักธรรมอริยบท 4 ออกมาเป็นรูปธรรมในรูปแบบกิจกรรมเพื่อที่นักเรียนจะสามารถเข้าร่วมปฏิบัติได้ และผู้เชี่ยวชาญกล่าวเสริมอีกว่ากิจกรรมนั้นต้องเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมปฏิบัติเป็นอาจินจึงจะสามารถทำให้เกิดทักษะกระบวนการก่อให้เกิดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ได้ ดังที่ดาร์ตัน พงษ์สุวรรณ (2554) กล่าวว่าการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นต้องมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจัง หรือจัดทำเป็นโครงการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่าการจัดทำโครงการหรือดำเนินกิจกรรมนั้นควรกำหนดเป็นวาระแห่งชาติขับเคลื่อนโดยฝ่ายบริหาร สอดคล้องกับความเห็นของนักวิชาการที่เสนอการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ว่าต้องขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ซึ่งคณะกรรมการนั้นได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการโรงเรียน อาจมีผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการเป็นประธานคณะกรรมการ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังได้นำเสนอกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนคือ 1) สารคดีหรือภาพยนตร์ที่เป็นแบบ soundtrack เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนฟังสำเนียงภาษาต่างประเทศ สำหรับบูรณาการกับกิจกรรมกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ 2) การร้องคาราโอเกะ เพื่อฝึกการอ่านออกเสียงภาษาไทย เพื่อบูรณาการกับวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น 3) กิจกรรมอ่านหนังสือ เพื่อบูรณาการกับวิชาภาษาไทย ในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 4) กิจกรรมการแสดงบนเวที เพื่อบูรณาการกับวิชานาฏศิลป์ 5) กิจกรรมการวาดภาพระบายสี เพื่อบูรณาการกับวิชาศิลปะ และ 6) การเล่นกีฬา เพื่อบูรณาการกับวิชาพลศึกษา กิจกรรมเหล่านี้มีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการและเกิดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้เมื่อกระทำอย่างต่อเนื่อง เพราะกิจกรรมเหล่านี้ไม่มีการวัดผลการเรียนรู้ออกมาเป็นคะแนน นักเรียนไม่ต้องกังวลกับเรื่องเกรด ไม่มีการนำเกรดไปคิดเฉลี่ยกับวิชาอื่น ๆ มีแต่ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมแล้วให้ประเมินตนเองว่าได้อะไรจากกิจกรรมนี้ ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้จริง แก้ปัญหาจริง สอดคล้องกับวิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ และกมลรัตน์ ฉิมพาลี (2559) กล่าวว่าการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ให้นักเรียนใช้เวลาในการเรียนน้อย เข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจให้มาก ๆ เน้นฝึกฝนให้เกิดทักษะกระบวนการมากกว่าการท่องจำเพื่อสอบ แต่ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากบริบทและวัฒนธรรมของแต่ละองค์กรในการกำหนดนโยบายให้นักเรียนใช้หลักธรรมอริยบท 4 มาพิจารณานักเรียนให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งการใช้กระบวนการ PLC เพื่อพัฒนาครูให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มากขึ้น ดังนั้น โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์จึงควรจัดกิจกรรมให้หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เลือกเข้าร่วมตามความสนใจและความสมัครใจของตนเอง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อนำไปเป็นแนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้หลักธรรมอริยบท 4 สำหรับนักเรียนโรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ ดังนี้ 1) นำหลักธรรมอริยบท 4 มาถอดเป็นรูปธรรมในรูปแบบของกิจกรรม 2) กิจกรรมนั้น ๆ ต้องขับเคลื่อนโดยผู้บริหารสถานศึกษา 3) กิจกรรมนั้น ๆ ต้องได้รับการตรวจสอบหาประสิทธิภาพก่อน

นำไปใช้ 4) กิจกรรมนั้น ๆ ต้องดำเนินอย่างต่อเนื่องและปฏิบัติทุกวัน 5) สามารถจัดกิจกรรมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งทั้งในชั้นเรียน หลังพักรับประทานอาหาร หรือหลังเลิกเรียน 6) กิจกรรมควรจัดบูรณาการบางกลุ่มสาระที่เข้ากันได้โดย เป็นสารคดีหรือภาพยนตร์ที่เป็นแบบ soundtrack กิจกรรมร้องคาราโอเกะเพื่อฝึกฝนการอ่านคำศัพท์ภาษาไทย กิจกรรมอ่านหนังสือ กิจกรรมการแสดงบนเวที กิจกรรมการวาดภาพระบายสี กิจกรรมการเล่นกีฬา เมื่อทำกิจกรรมแล้วสรุปวิเคราะห์ออกมาเป็น mind map และพัฒนาครูให้เขียนแผนการสอนแบบ Active learning ที่มีกิจกรรมที่ให้นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่าน กระตือรือร้นในการเรียน และกล้าแสดงออก

สรุป

จากการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มาโรงเรียนเช้าตั้งใจเรียน สมาธิ สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จมาพบปะนักเรียน ช่วยให้ใฝ่เรียนรู้ได้ โรงเรียนมีครูครบทุกกลุ่มสาระ มีแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีและงบประมาณเพียงพอ และมีแนวทางการบริหารจัดการโดยสามารถจัดกิจกรรมเสริมในชั้นเรียน พักเที่ยงหรือหลังเลิกเรียน โดยใช้สื่อสารคดี ภาพยนตร์แบบ soundtrack คาราโอเกะ อ่านหนังสือ แสดงบนเวที วาดภาพระบายสี เล่นกีฬา และพัฒนาครูให้เขียนแผนการสอนแบบ Active learning

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการกำหนดเป็นนโยบายในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเวลาว่าง
2. ควรมีการกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม
3. ควรมีการกำกับติดตามกิจกรรมที่จัดขึ้น ประเมินผลกิจกรรมนั้น ๆ
4. ควรสร้างความตระหนักให้นักเรียนใช้เวลาให้เกิดประโยชน์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. จัดทำกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเวลาว่างอย่างต่อเนื่อง
2. จัดทำแผนการสอนเน้นให้นักเรียนได้อ่าน สืบค้นจากห้องสมุดหรืออินเทอร์เน็ต กล้าแสดงออก กล้านำเสนอหน้าชั้นเรียน กล้าพูด กล้าวิจารณ์

3. จัดอบรมสัมมนา PLC เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และสมรรถนะครูในการสอนแบบ Active learning

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4
2. ควรศึกษาวิจัยการบริหารจัดการอาคารสถานที่ตามหลักธรรมสัมมัมปปธาน 4

แหล่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลัก สูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การบริหารเวลาเพื่อความสำเร้จ*. กรุงเทพฯ: ซีเค็ส มีเดีย.

เขียน วันทนียตระกูล. (2547) *จิตวิทยาการศึกษา*. ม.ป.พ., ม.ป.ท.

- จิราภรณ์ ศรีบุรี. (2554). การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้นาฏประดิษฐ์เกี่ยวกับ
สมุนไพรร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].
- แจ็ก แคนฟิลด์ และมาร์ก วิกเตอร์ แฮนเซน. (2547). *พลังแห่งชีวิตฉบับครูพันธุ์แท้*. (บัญชา สุวรรณานนท์,
แปล). กรุงเทพฯ: แพรว.
- ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. (2562). ผลประเมิน PISA 2018 ผลคะแนนเด็กไทยอยู่จุดไหนในเวทีนานาชาติ.
สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2564, จาก <https://thestandard.co/pisa-2018>
- ดาร์ตัน พงษ์สุวรรณ. (2554). การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม. [สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- พระครูพิศาลธรรมานวัตร (สมนึก เตชธมโม). (2563). การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตาม
หลักอิทธิบาท 4 สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 7(1), 46-47.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2549). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- พศิน แดงจวง. (2563). *บันทึกการเรียนการสอนรายวิชาประเด็นทางการบริหารการศึกษา*. สมุดบันทึก
การเรียนการสอน.
- มงคลชัย วิริยะพินิจ. (2554). *องค์กรแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: ส่องสยาม.
- โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์. (2563). *รายงานการพัฒนาตนเอง(SAR)*. เอกสารเย็บเล่ม.
- วารุณี ทีนา. (2551). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการเรียนรู้อย่างมีความสุขของ
ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย].
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ และกมลรัตน์ ฉิมพาลี. (2559). *ห้องเรียนแห่งอนาคต เปลี่ยนครูให้เป็นโค้ช*.
กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สมศักดิ์ บุญปู. (2554). *เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการบริหารการศึกษา*. เอกสารเย็บเล่ม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช
2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2564). *รายงานการ
ประเมินคุณภาพภายนอก : ผลการประเมิน SAR ภายใต้สถานการณ์ COVID – 19 ระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. เอกสารเย็บเล่ม.
- สุวดี ผลงาม. (2546). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้หลักอิทธิ
บาทสี่ วิชา ช 0160 ช่างดอกไม้ประดิษฐ์การประดิษฐ์ดอกไม้จากไส้หญ้าปล้อง. [วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
- อรัญญาธิ์ กลางคาร. (2555). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. [วิทยานิพนธ์ครุ
ศาสตร มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].